

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Truyện Thơ

Tâm Minh NGÔ TẰNG GIAO

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Tôn giả La Hầu La

Tôn giả La Hầu La

1- CẬU BÉ HẠNH PHÚC NHẤT THẾ GIAN

Khi chưa được phép xuất gia
Phật là thái tử, không xa cung đình
Ca Ti La Vệ hoàng thành.
Rồi ngài cưới vợ đẹp xinh mặn mà
Công chúa Da Du Đà La
Hai người cùng tuổi, thật là xứng đôi.
Năm ngài mười chín mừng vui
Sinh ra quý tử nối ngôi vua nhà
Đặt tên là La Hầu La
Thế là thái tử xuất gia được rồi
Vì vua cha từng hứa lời
Có con nối dõi vua thời mới ưng.
Thái tử từ giã hoàng cung
Bảy ngày sau lúc sinh xong con mình,
Nhìn công chúa ngủ yên bình
La Hầu La cũng an lành nằm bên
Ngài vào lần chót ngắm nhìn
Rồi lòng cương quyết tạm quên gia đình
Leo lên ngựa trắng đặng trình
Ra đi, rời khỏi hoàng thành, xuất gia.

*

La Hầu La tháng ngày qua
Lớn dần, được mẹ, ông bà thương yêu,
Tình thương của Phật cũng nhiều
Tình cha con đó trải đều muôn nơi
Chan hòa tỏa khắp đất trời
Phật thương tất cả mọi người như nhau

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

La Hầu La thật vui sao
Thế gian hạnh phúc ai nào sánh ngang.

2- ĐỨA CON KHÔNG BIẾT MẶT CHA

Phật thành đạo, ngày về vang
Ba năm sau đó lẹ làng trôi qua
Phật từ nước Ma Kiệt Đà
Từ phương Nam trở về nhà thăm quê
Ca Tì La Vệ xưa kia
Ở nơi miền Bắc, đường về khá xa.
Mọi người dòng họ Thích Ca
Cùng vua Tịnh Phạn đều ra cổng thành
Để nghênh đón Phật nhiệt tình,
La Hầu La với mẹ mình không ra.
Công chúa Da Du Đà La
Mười năm vắng bóng sống xa Phật rồi
Dĩ nhiên lòng cũng bồi hồi
Tuy mong gặp Phật nhưng hơi ngại ngần
Cũng vì lễ giáo một phần
Thêm vì tự trọng nên ngăn chân bà
Bà đành nhẫn nại không ra
Lên lầu cao để ngồi mà nhìn thôi,

LA HẦU LA

Cổng hoàng cung thật đông người
Cổ hương đón Phật niềm vui chan hòa.

*

Chợt đâu bé La Hầu La
Giờ đây mười tuổi, tìm bà thưa ngay:
“Mẹ ơi! Bà nội mừng thay
Nói con báo mẹ tin này rất vui
Cha con đã trở về rồi
Thế là con được gặp người tại đây!”
Bà ôm con trong vòng tay
Rưng rưng đôi mắt bao ngày nhớ mong
Chỉ tay xuống cổng hoàng cung
Run run giọng khế nói cùng với con:
“Hãy nhìn các vị Sa Môn
Người trang nghiêm nhất lại luôn dẫn đầu
Là cha con chứ ai đâu
La Hầu La hỡi, mẹ nào dễ quên!”
Mười năm xa cách triền miên
Biệt tằm biệt tích ngày đêm xa vời,
Mười năm như khói mây trôi
Như chiêm bao giấc mộng đời tái tê,
Lòng bà đã lắng mọi bề
Tựa như mặt nước ao kia lặng lờ

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Giờ đây bỗng chốc bất ngờ
Ao như bị đá trên bờ ném ra
Nước lao xao, sóng loang xa
Không còn phẳng lặng như là trước đây.

*

Phật thời quán sát thấy ngay
Hiểu tâm ý những tháng ngày phiêu pha
Phật bèn đáp lễ vua cha
Và bao đại chúng thiết tha đón mừng,
Rồi ngài vào chốn nội cung
Dẫn Xá Lợi Phất, đi cùng Mục Liên
Tới thăm lại bà vợ hiền
Sau mười năm chốn cửa thiền chia xa.
Nhìn bà Da Du Đà La
Phật đầy thông cảm, chan hòa xót thương
Lặng yên, dáng vẻ nghiêm trang
Nhưng trong ánh mắt vô vàn từ bi.
Bà thời nhìn Phật đứng kia
Nửa như hờn dỗi, nửa thì yêu thương
Tâm rối loạn, lòng ngổn ngang
Rồi bà bật khóc, đôi hàng lệ rơi,
Phật nhìn, đứng lặng yên thôi
Để cho bà khóc sầu với đôi phần.
Khi cơn xúc động lắng dần
Bà bèn bưng ngọc nhận chân ra rằng
Giờ đây có một đường ngăn
Bà cùng Phật không thể khắng khít rồi
Phật nào có thể thốt lời
Ngọt ngào an ủi như người chồng đầu.
Bà bèn lặng lẽ cúi đầu
Lau khô nước mắt thấm sầu vừa sa,
Đưa tay đỡ La Hầu La
Cùng quỳ xuống trước Phật và lặng thinh.

*

Bấy giờ Phật mới trần tình
Nói cùng bà, giọng chân thành thiết tha:

LA HẦU LA

“Chính vì thiếu sót của ta
Khiến nàng bao tháng ngày qua muộn phiền,
Từ vô số kiếp luân phiên
Ta hằng mang một lời nguyện độ sinh
Giờ đây bản nguyện đạt thành
Mong nàng thông cảm, chớ đành trách ta,
Xin đừng ủ dột nét hoa
Hãy vui với nguyện cao xa giúp đời!”
Rồi nhìn con, Phật tiếp lời:
“La Hầu La đã lớn rồi! Mau ghê!”
Lời từ ái, giọng vỗ về
Dạt dào tình cảm, tràn trề lòng thương.
La Hầu La lại ngượng ngùng
Kêu “cha” với Phật nghe chừng khó khăn
Vì người trông tựa ông thần
Từ bi nét mặt, thêm phần trang nghiêm,
Thông minh nên chú hiểu liền
Phật nay nào phải cha riêng của mình,
Phật là một đấng cha lành
Cha chung được khắp chúng sinh tôn sùng.

3- CHÚ SA DI ĐÀU TIÊN

Thời gian ngụ ở hoàng cung
Phật luôn kề cận sống cùng chư Tăng
Trong bầu không khí nghiêm trang
Không bày mỹ nữ, không hàng cung nga
Chẳng đàn hát, chẳng múa ca
Rượu chè, yến tiệc tránh xa hết rồi.
Chỉ sau một ít ngày thôi
Phật đưa Tăng chúng xa rời hoàng gia
Tới công viên Ni Câu Đà
Ngoại ô chốn đó thật là thuận duyên.
La Hầu La đã dần quen
Không còn sợ sệt cạnh bên cha mình
Ngây thơ cậu nói tâm tình
Ước mong sống cạnh cha lành mãi thôi.

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Thiên liêng phụ tử tình người
Phật bèn từ ái trả lời con ngay:
“La Hầu La! Cũng có ngày
Ta cho con được ở hoài bên ta!”
Quả tình sau đó không xa
La Hầu La được xuất gia theo ngài.

*

Nguyên vì mẹ cậu lâu nay
Nghĩ về Phật mãi, lòng đầy nhớ mong
Nên bà thường tập cho con
Đã thêm dặn dĩ miệng còn rất lanh.
Một hôm bà bảo con mình:
“Theo cha cho lẹ, xin nhanh gia tài
Đó là tài sản tuyệt vời
Chắc rằng con sẽ được ngài ban cho!”
Trưa hôm ấy từ ngoại ô
Phật và Tăng chúng đi vô trong thành

LA HẦU LA

Sau khi khát thực an lành
Phái đoàn của Phật rời thành đi ra
Về công viên Ni Câu Đà
La Hầu La chợt bất ngờ theo luôn
Thốt lời thổ thển cầu mong:
“Phật ơi! Xin Phật cho con gia tài!”
Con theo chân Phật xa rồi
Nhìn theo mẹ bỗng bồi hồi xót xa
Công chúa Da Du Đà La
Nghĩ con có thể xuất gia mà buồn
Thế là héo hắt tâm hồn
Thương con nước mắt trào tuôn hàng giờ.

*

Phật về tới Ni Câu Đà
Mời thầy Xá Lợi Phất nhờ giúp luôn:
“La Hầu La đang theo chân
Xin tôi tài sản thế nhân thường tình
Tôi không muốn cho con mình
Hưởng phần tài sản mong manh chóng tàn
Gia tài tạm bợ vô ngần
Mà tôi muốn cháu hưởng phần thanh cao
Với chân hạnh phúc dạt dào
Gia tài quý báu của nào sánh ngang
Đó là Phật pháp, đạo vàng
Nhờ thầy nhận cháu vào hàng xuất gia!”
Khi xuống tóc La Hầu La
Phật nhờ người giúp rất là thuận duyên
Nhờ tay thầy Mục Kiền Liên
Mây lành giăng phủ khắp triền non xa.
Rồi Phật dạy La Hầu La
Lạy thầy Xá Lợi Phất và tôn ngay
Làm thầy truyền giới! Lành thay!
La Hầu La kể từ nay dự phần
Theo chân Phật, nhập giáo đoàn
Là người thứ nhất trong hàng Sa Di.
Phật từng nghĩ trước mọi bề
Tương lai ngôi báu sẽ về tay con

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

La Hầu La tuổi còn non
Làm sao cáng đáng cho tròn chức năng
Trị thiên hạ thật khó khăn
Phật bèn phương tiện rõ ràng: “xuất gia”.
Công chúa Da Du Đà La
Biết con nay đã xa nhà, hết vui,
Vua Tịnh Phạn cũng vậy thôi
Cũng buồn nhớ cháu nội hoài sớm trưa,
Vua tìm Phật trút tâm tư:
“Trẻ em phải có phép từ phụ huynh
Xuất gia thì mới hợp tình!”
Phật nghe hợp lý, đặt thành lệ chung.

4- TUỔI TRẺ NGHỊCH NGỢM

La Hầu La xuất gia xong
Tu như người lớn vô cùng khó sao
Lớn lên mười mấy tuổi đầu
Làm thời chăm chỉ, tu trang nghiêm
Vui đùa, nghịch ngợm liên miên
Nói lời dối gạt gây phiền mãi thôi.

LA HẦU LA

Khách tìm thăm Phật lấm người
Từ xa lặn lội tới nơi chốn này
Hỏi thăm thời chú chọc ngay
Chỉ đường dối trá ra tay gheo người
Phật một nơi, chỉ một nơi
Đường đi qua lại xa vời khó khăn
Khách thăm mệt nhọc vô vàn
Lại không gặp Phật, lỡ làng chuyến đi.
La Hầu La nghịch thoả thuê
Lại thêm bướng bỉnh chẳng hề sợ ai
Không hề nhận lỗi lầm sai
Đây là ảnh hưởng từ thời trẻ thơ
Nhớ hồi vương giả khi xưa:
“Ta là con Phật, cháu Vua trong triều!”
Còn người lớn chỉ một điều
Luôn luôn dễ dãi nuông chiều chú thôi.
Tiếng đồn về chú lần hồi
Đến tai đức Phật khiến ngài bận tâm
Ngài phiền lòng, muốn đích thân
Tới nơi dạy dỗ khuyên răn tức thì.

5- SỰ RẪN DẠY NGHIỆM KHẮC CỦA PHẬT

Một hôm Phật quyết định đi
Một mình ngài tới, uy nghi vô vàn,
La Hầu La bèn vội vàng
Sửa sang y áo nghiêm trang đón ngài,
Phật vào, nghiêm nghị, khoan thai
Chú đi lấy nước ngài ngồi rửa chân.
Phật lặng yên chẳng nói năng
Rửa chân xong mới nhẹ nhàng hỏi ngay:
“La Hầu La! Chậu rửa đây
Bây giờ uống nước trong này được không?”
“Nước dơ rồi, bạch Thế Tôn
Làm sao uống được, nước còn sạch đâu.”

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Phật bèn dạy: “Đúng vậy sao
Con nay cũng giống nước nào khác chi
Con từng thọ giới Sa Di
Nhưng tu tập chẳng chút gì siêng năng
Không làm trong sạch thân tâm
Lời không thận trọng mỗi lần nói ra
Suốt ngày dối gạt người ta
Bày trò treu gheo gần xa muộn phiền,
Tâm con tam độc đảo điên
Tạo ra cái bản triền miên đầy đầy
Khác gì nước bản trong đây
Không ai dùng được nước này nữa đâu!”
La Hầu La đứng cúi đầu
Lặng im, hổ thẹn, dám nào ngược lên
Đến khi nghe lệnh Phật truyền
Nói bưng nước bản đổ liền, tiếc chi
Bấy giờ chú mới dám đi
Đổ xong mang chậu không kia vào phòng.

*

Phật liền hỏi: “Chậu trống không
Cơm ăn nếu đựng ở trong chậu này

LA HẦU LA

Thời con ăn được không đây?”
Chú bèn kính cẩn thưa ngay đôi lời
Rằng trong chậu bần quá trời
Cơm canh chứa đựng ai người dám ăn.
Phật bèn lên tiếng khuyên răn:
“Con so với chậu muôn phần giống nhau,
Xuất gia thời đã khá lâu
Con không tu tập đạo màu cho chuyên
Giới, Định, Tuệ chẳng tiến thêm
Còn Thân, Miệng, Ý não phiền mãi gây
Không hề gột sạch lâu nay
Trong tâm chậu bần vẫn đầy biết bao
Còn đâu có chỗ trống nào
Thức ăn đạo lý chứa vào được thêm!”

*

Nói xong Phật vẻ trang nghiêm
Đưa chân đá nhẹ chậu liền lặn xa
Rồi ngài hỏi La Hầu La:
“Con e sợ chậu bể ra không nào?”
Chú thưa chậu bần, góm sao
Một đồ vật xấu ai nào quan tâm
Cho dù bể chẳng ai cần
Không ai tiếc chậu rửa chân bần này.
Phật nghe xong liền dạy ngay:
“Con không tiếc chậu! Đúng thay vô ngần!
Con nào khác chậu rửa chân
Chẳng ai mến tiếc và cần con đâu
Con tu hành, học đạo màu
Nhưng không gìn giữ chút nào oai nghi
Cột đũa, dối trá làm chi
Chỉ mang kết quả xấu về mà thôi
Không ai thương mến nữa rồi
Con đường giác ngộ xa vời cách ngăn
Đến khi lìa cõi dương gian
Vẫn còn mê ám! Vô vàn thảm thương!”

*

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

La Hầu La thấy gương gương
Ăn năn, xấu hổ, thẹn thùng xiết bao
Trong lòng tự hứa về sau
Ra công nỗ lực để mau sửa mình
Âm thầm phát nguyện chân tình
Thân tâm đổi mới mong thành đạt ngay.
Kể từ ngày đó lành thay!
La Hầu La tiến bộ ngày một thêm
Lỗi lầm tuổi trẻ tránh liền
Thành con người mới đáng khen mọi đường.

6- SA DI ĐƯỢC PHÉP Ở CHUNG PHÒNG VỚI TỖ KHEO

Một ngày quét dọn sân vườn
Quét xong nghe giảng Pháp thường rất lâu
Về phòng mình gần canh trâu
La Hầu La thấy phòng sao có người
Khách tăng trú ngụ mất rồi,
Tăng đoàn quy định mỗi nơi một người,
Chú đành đi chỗ khác thôi
Chạy vào trú ẩn nơi hời hám này
Cầu tiêu ở kế cận đây
Tránh mưa đang xối xả ngay trên đầu
Tỏ ra nhẫn nhục dài lâu
Ngồi thiền an tịnh có đâu muộn phiền
Giữ tâm ý thật an nhiên
Dù trong hoàn cảnh ban đêm phũ phàng
Sự tiến bộ thật rõ ràng,
Phật hay biết chuyện vội vàng kêu ra:
“Hãy về tịnh thất với ta
Để mà tạm trú cho qua đêm này!”
Phật ra huấn thị từ nay
Sa Di được trú cùng thầy hai đêm.

*

Thầy Xá Lợi Phật thường xuyên
Hay đi hoàng Pháp cho nên vắng nhà

LA HẦU LA

Khiến đệ tử La Hầu La
Không người chăm sóc, lơ là đường tu,
Nay thầy luôn dắt theo trò
Cận kề dạy dỗ mong cho tốt lành.
La Hầu La tiến bộ nhanh
Theo thầy khắp chốn, tu hành rất siêng
Hết nghe Pháp lại ngồi thiền
Độ sinh kinh nghiệm học thêm hàng ngày.

7- ĐỨC NHẪN NHỤC

Một hôm chú bước theo thầy
Vào thành khát thực gặp tay hoang đàng
Du côn lấy cát dưới mương
Bỏ vào bát chú trên đường đi qua,
Dùng gậy đánh chú xót xa
Khiến cho máu nhỏ giọt ra trên đầu.
Chú cắn giận lộ ra mau
Chợt nghe thầy dạy đạo màu bên tai:

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

“Phải luôn nhẫn nhục ở đời
Lòng từ phát triển, xa rời hận sân
Thương yêu mọi loại xa gần
Chớ kiêu, chớ hận mỗi lần khen chê!”
Chú nghe, nhin nhục bước đi
Bị người thóa mạ chẳng hề nổi sân,
Về tu viện chú tịnh tâm.
Phật nghe, khen ngợi, ân cần dạy thêm:
“Thế gian đối nghịch triền miên
Giân ngay, xấu tốt, ác hiền chống nhau
Người tu nhẫn nhục trước sau
Đường tu giải thoát sẽ mau viên thành!”

8- CON ĐƯỜNG KHAI NGỘ

La Hầu La rất thông minh
Tu hành tinh tấn tiến nhanh rất nhiều
Hai mươi tuổi thọ Tỳ Kheo
Trang nghiêm, đường bệ, nổi theo gót thầy
Dụng công tu tập hàng ngày
Giờ đây cung cách phô bày uy nghi.
Nhưng thời gian mãi trôi đi
La Hầu La chẳng ngộ gì được thêm
Vì nguồn “vương giả” chưa quên
Vi tặng đoàn cú ngợi khen đủ điều
Chú nghe tăng bốc sớm chiều
Hãy còn tuổi trẻ nên nhiều động tâm,
Chú dù tinh tấn bội phần
Vẫn không chứng ngộ, vẫn cần tiến xa.

Rồi Đại Đức La Hầu La
Một ngày được Phật chỉ ra con đường:
“Quán rằng sắc ấy vô thường
Thọ, Tưởng, Hành, Thức chẳng vương lại gì,
Thân tâm cũng vậy khác chi
Vô thường vạn vật nhớ ghi nằm lòng!”

LA HẦU LA

Nghe lời Phật dạy vừa xong
Tâm hồn Đại Đức bỗng bừng sáng ra
Tìm nơi vắng vẻ lánh qua
Ngồi trong tư thế như tòa hoa sen
Tập trung tâm ý vững bền
Bao lời Phật dạy quán liền một khi
Quán bất tịnh, quán tử bi
Sạch tâm tham dục, sạch bề hận sân;
Quán thêm trí tuệ sáng ngàn
Để mong chuyển hoá các mầm si mê;
Đếm hơi thở nhẹ mọi bề
Cho tâm loạn động tức thì được yên;
Sâu vào đại định, đủ duyên
Thế là dứt sạch não phiền vây quanh
Đạo quả giải thoát tới nhanh
Hoát nhiên đại ngộ đạt thành. Lành thay!
Phật vừa đến, khen ngợi ngay:
“Thầy là đệ tử Như Lai mong cầu
Oai nghi, tế hạnh hàng đầu
Mật hạnh đệ nhất ai đâu sánh cùng!”

9- NHẬP NIẾT BÀN

Sau khi đã chứng ngộ xong
Địa vị tôn giả ở trong Tăng đoàn

MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA ĐỨC PHẬT

Được đề cao rất vẻ vang
Thêm lời kính mộ của hàng tại gia
Tín đồ khắp chốn gần xa
Cúng dường hoan hỉ thật là thành tâm.
Ngài không lừng lẫy tiếng tăm
Chuyên tu “*mật hạnh*” âm thầm một nơi:

LA HẦU LA

“Suốt ngày kín tiếng lặng hơi
Giảm phần tiếp xúc với người chung quanh
Chuyện vô ích chẳng tốt lành
Tránh đi không nói, không tranh luận gì
Bao nhiêu giới luật nghiêm trì
Im lìm tu tập rất chi kiên cường.”
Ngoài ra dáng vẻ đường hoàng
Nằm, ngồi, đi đứng, nói năng nhu hòa
Trang nghiêm hình tượng phô ra
Xứng danh bậc nhất thật là “*oai nghi*.”
Lại thêm ngài mãi khắc ghi
Những điều đức hạnh thực thi nhiệt tình
Dù nhỏ nhặt, miễn tốt lành
Đứng đầu “*tế hạnh*” vinh danh cũng ngài.
Nói chung suốt cả cuộc đời
Tuy không sôi nổi, bao lời ngợi ca.

*

Và tôn giả La Hầu La
Cuối đời, nhập diệt trước cha mẹ ngài
Khoảng năm mươi một tuổi đời.
Mãn phần sớm muộn ai người quan tâm
Mục tiêu quan trọng tối cần
Chính là giác ngộ bản thân của mình!

Tâm Minh Ngô Tằng Giao (9-2011)

Tham khảo:

“*MƯỜI VỊ ĐỆ TỬ LỚN CỦA PHẬT*”
Nguyên tác Hán văn: Tinh Vân Pháp Sư
Dịch: Hạnh Cơ - Hiệu đính: Tịnh Kiên

Tranh vẽ:

“*THẬP ĐẠI ĐỆ TỬ PHẬT THÍCH CA*”
Lời: Thái Thuận - Tranh: Trương Quân